

© LUK SOBRY

KENGETALLEN AFWEGEN IN HET BIOLOGISCHE SYSTEEM

Het ADLO-project 'Efficiënt gebruik van kengetallen melkvee' brengt de technische en economische duurzaamheid op melkveebedrijven in beeld. Zeker nu de kosten sterk gestegen zijn en opbrengsten schommelen, is het belangrijk om een aantal bedrijfseconomische kengetallen goed op te volgen. Enkel zo kan een voldoende hoog inkomen worden gerealiseerd. – Luk Sobry, bedrijfsadviseur Wim Govaerts & Co

Bij de biologische melkveebedrijven is het de uitdaging na te gaan of bestaande kengetallen de biologische benadering voldoende naar voren kunnen brengen. Men kan dezelfde kengetallen hanteren als bij de gangbare collega's, zolang de resultaten in de context van heel het bedrijf worden bekeken.

Denken in kringlopen

Door de beperkte bijsturingmogelijkheden gaan biologische melkveehouders het bedrijf meer als een geheel bekijken met veel aandacht voor de interactie tussen bodem, plant en dier. Zo komt het belang van de bodemvruchtbaarheid voorop wanneer men met de bemesting

.....

Het is aangewezen om de voederefficiëntie uit te drukken als kg melk per ha voederteelt.

.....

weinig kan bijsturen. De nood aan stikstoffixatie via klaver en het behoud van het organischestofgehalte zijn daarbij cruciaal. Dit houdt in dat er naar een gewasrotatie gestreefd wordt met een veel hoger aandeel gras-klaver. Een drietal jaar gras-klaver brengt de nodige stikstof in de cyclus en houdt het organischestofgehalte in de bodem op peil. Een

actief bodemleven kan op die manier voldoende voedingsstoffen vrijstellen voor de eenjarige teelten maïs en graan die hierop volgen.

Deze gewasrotatie levert een sterk verschillend teeltplan op. Dit heeft uiteraard een forse weerslag op het te voeren rantsoen met een groot aandeel graslandproducten. Vaak worden ook kruiden meegezaaid met gras en klaver, wat volgens recent onderzoek ook invloed heeft op de gezondheid van de dieren en het antibioticumgebruik.

De voortdurende aandacht voor de interacties tussen bodem, plant en dier geven aan dat (zeker ook bij de biologische bedrijven) een kengetal nooit op zichzelf

staat, maar moet worden afgewogen in heel het systeem.

Ruwvoedermelkproductie en voederefficiëntie

Ruwvoedermelkproductie heeft in de melkveehouderij een belangrijke impact op het bedrijfseconomisch resultaat. Dit is in de biologische melkveehouderij mogelijk nog belangrijker, omdat streven naar zo veel mogelijk melk uit ruwvoeder de aankoop van duur biologisch krachtvoeder kan beperken.

Voederefficiëntie (melkproductie per kg voederopname) wordt traditioneel gedefinieerd op dierniveau (kg melk en kg voer) en stijgt naarmate er meer krachtvoeder wordt gevoederd. De biologische melkveehouder streeft naar een hoog ruwvoederaandeel in het rantsoen. Daarom lijkt het meer aangewezen om de voederefficiëntie uit te drukken als kg melk per ha voederteelt. Uiteraard stijgt deze als er meer krachtvoeder wordt aangekocht. Interessant wordt het pas als ook het aangekocht voeder – dat immers ook ergens moet worden geproduceerd – omgerekend wordt naar externe ha. Op deze manier zie je welke oppervlakte een bedrijf echt nodig heeft om de melk te produceren.

Dat is wat onderzoekers van het Nederlandse Louis Bolk Instituut deden in de studie 'Melkkoeien 100% biologisch voederen'. Gemiddeld produceerden de biologische bedrijven 8000 kg melk per ha voederteelt. De meest intensieve bedrijven produceerden 10.000 kg melk per ha eigen voederteelt, maar het verschil is dat het ene bedrijf daarvoor 50% externe ha nodig heeft terwijl het andere maar 35%. Omgekeerd zijn er bedrijven die met 10% externe ha slechts aan 5000 kg melk per ha eigen voederteelt raken, terwijl andere daarmee 8000 kg per ha produceren. De uitdaging is dan om op zoek te gaan naar de verschillen tussen de bedrijven. Ruwvoederkwaliteit- en opbrengst spelen in elk geval een cruciale rol, maar ook verschillen in de manier waarop verschillende melkveerassen omgaan met ruwvoederrijke rantsoenen.

Tussenkalf tijd, voeding en gezondheid

De tussenkalf tijd is een kengetal dat iets zegt over de vruchtbaarheid op het bedrijf. Doorgaans wordt gestreefd om de tussenkalf tijd zo kort mogelijk te houden. Bij hoge melkproducties kan de vruchtbaarheid wel eens een probleem vormen, voornamelijk als gevolg van een negatieve energiebalans bij het begin van de lactatie. Hoogproductief melkvee waarbij we

de tussenkalf tijd zo laag mogelijk willen houden, heeft daarom nood aan hoog kwalitatief ruwvoeder in combinatie met hoogwaardig krachtvoeder, dat veel darmverteerbaar eiwit (DVE) en bestendig zetmeel kan aanbrengen om de productiepiek in het begin van de lactatie te ondersteunen. Dit type bedrijfsvoering is biologisch echter moeilijk te realiseren. Bestendig zetmeel uit snijmaïs is door een kleinere hoeveelheid maïs in het teeltplan minder voor handen en ook de DVE-voorziening komt door hoge prijs voor DVE uit krachtvoeder in het gedrang. Om toch hoge producties te realiseren, zullen biologische boeren inzetten op een goede persistentie (beperkte daling van de productie in de loop van de lactatie) in plaats van op een hoge productiepiek in het begin van de lactatie. De lagere

immers het moment dat er grote druk wordt gelegd op de dieren en het moment dat de meeste gezondheidsproblemen de kop op steken.

Bij langere lactaties daalt de melkproductie per lactatiedag, maar tijdens het productielevens van de koe wordt het aandeel droogstand kleiner zodat er in eenzelfde periode meer melkdagen ontstaan die de lagere dagproductie dan compenseren.

Kengetallen om keuzes te ondersteunen

Ook voor de biologische melkveehouderij vormen kengetallen een manier om keuzes in bedrijfsstrategie te ondersteunen. Er zijn immers zowel intensieve bedrijven waar hoogkwalitatief ruwvoeder hoge melkproducties mogelijk maakt,

Met een goede persistentie kan je bewust streven naar een langere tussenkalf tijd zolang de koe op een rendabele manier melk produceert.

hoeveelheden snijmaïs in het biologische rantsoen spelen hierbij in het voordeel. Bestendig zetmeel uit maïs heeft immers in de tweede helft van de lactatie de neiging de melkproductie te verlagen ten voordele van groei en vetaanzet. Met een goede persistentie kan je bewust streven naar een langere tussenkalf tijd zolang de koe op een rendabele manier melk produceert. Economische berekeningen geven meestal aan dat een langere tussenkalf tijd geld kost. Wanneer je vertrekt vanuit de opvatting van ziektepreventie en vanuit de duurzaamheids-gedachte kan zo weinig mogelijk kalven of zo lang mogelijke lactaties voordelen hebben. De periode rond het kalven is

maar ook bedrijven die bijvoorbeeld veel natuurgebieden inschakelen. Voor die extensieve bedrijven kan het bijvoorbeeld interessant zijn de melkproductie te verlagen en indien mogelijk (voldoende ruimte, arbeid, NER) meer dieren te houden. Voor beide bedrijfstype kunnen bedrijfseconomische en technische kengetallen helpen om keuzes in teeltplan, voederaankopen en fokkerijdoelen te verantwoorden. ■